

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

asupra nivelului coruptibilității proiectului

de lege cu privire la înregistrarea genetică judiciară

I. EVALUAREA GENERALĂ A PROIECTULUI

1. Evaluarea fundamentării proiectului

1.1 Fundamentarea generală a proiectului

a. Autor al inițiativei legislative este Guvernul RM, autor nemijlocit - Ministerul Afacerilor Interne, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 47(44) din Regulamentul Parlamentului.

b. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art. 72 din Constituție și art.art. 6-11 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

c. Scopul promovării proiectului. Scopul proiectului constă în crearea bazei normative necesare înregistrării genetice judiciare în Republica Moldova. Înregistrarea genetică nu se prezintă doar ca o condiție obiectivă necesară de realizat în contextul executării Programului național de implementare a Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană în domeniul liberalizării regimului de vize (aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 122/2011) și a măsurilor adiționale la Programul național (aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.130/2012), dar și ca un factor important ce va contribui la descoperirea infracțiunilor, identificarea și tragerea la răspundere a infractorilor.

d. Suficiența argumentării. Considerăm că argumentele invocate de autor în nota informativă justifică suficient necesitatea elaborării și promovării proiectului. Pentru o mai bună percepere și înțelegere a necesității proiectului, autorul face trimitere nu atât la considerentele de ordin internațional și comunitar (de raliere la standarde europene), cât la aspectele practice pe care le implică – crearea, dezvoltarea și gestionarea unei baze de date genetice computerizate în scopul identificării rapide a autorilor infracțiunilor pe baza profilului ADN-ului uman. Argumentele au un plus de valoare și datorită faptului că o asemenea bază de date (a materialului biologic) nu există în Republica Moldova și din această cauză uneori este dificilă identificarea cadavrelor, stabilirea identității persoanelor dispărute, determinarea gradului de rudenie etc.

1.2 Fundamentarea economico-financiară a proiectului

Implementarea proiectului de lege presupune cheltuieli financiare suplimentare. În nota

informativă autorul prezintă un calcul superficial cu un grad de aproximație nepermis de mare pentru un asemenea proiect, astfel încât se încalcă prevederea art.20 lit.d) din Legea nr.780/2001 privind actele legislative. Recomandăm autorului să prezinte un rezumat al calculelor economico-financiare concrete și presupusele surse de finanțare pentru fiecare categorie de cheltuieli.

1.3 Promovarea sau prejudicierea intereselor de grup ori individuale, în lipsa unei justificări a interesului public

Proiectul promovează interesele Ministerului Afacerilor Interne care, în baza cadrului normativ elaborat, va putea să-și creeze un centru (laborator) de analiză genetică judiciară. Interesul este conform interesului statului care urmărește asigurarea ordinii publice și siguranței cetățenilor, și care la modul concret întreprinde eforturi în vederea creării unor structuri și autorități cu competențe în descoperirea infracțiunilor, identificarea și prinderea infractorilor.

2. Evaluarea compatibilității proiectului cu standarde anticorupție

În proiect nu au fost atestate incompatibilități cu standardele naționale și internaționale anticorupție și nu au fost identificate domenii în care proiectul nu satisface cerințele sau sînt în contradicție cu aceste standarde.

Asigurarea transparenței în procesul decizional. La momentul examinării, proiectul și nota informativă la acesta, era publicat pe site-ul Ministerului Afacerilor Interne www.mai.gov.md și www.particip.gov.md, ceea ce atestă faptul că proiectul întrunește cerințele impuse de prevederile art. art. 8-12 ale Legii nr.239-XVI/2008 privind transparența în procesul decizional.

II. EVALUAREA ÎN FOND A PROIECTULUI

1. Formulări lingvistice ambigui

Textul proiectului corespunde tehnicii legislative și normative, regulilor limbajului și expresiei juridice.

2. Conflicte ale normelor de drept

Articolul 9 alin.(1): Prelevarea materialului biologic pentru înregistrarea genetică se realizează de către personalul calificat al subdiviziunilor Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne instruit în acest sens, iar după caz, și de către personalul calificat al unităților medico-legale ale Centrului de Medicină Legală pe lângă Ministerul Sănătății.

Semnalăm asupra necesității modificării conținutului normei, în așa măsură încât reglementările să nu limiteze doar la reprezentanții a două autorități posibilitatea prelevării

materialului biologic pentru înregistrarea genetică. Realitățile contemporane demonstrează interconexiunea dintre diferite infracțiuni din categorii de infracțiuni diferite. Instrumentarea unora dintre acestea sunt date prin lege în competența altor autorități și organe – Serviciul de Informații și Securitate, Centrul Național Anticorupție, etc.

Necesitatea operării modificării se bazează pe contradicția cu prevederile art.273 Cod de Procedură Penală, care stabilește organele de constatare, competența și acțiunile lor, mai ales dacă luăm în considerare prevederea art.8 lit.c) din proiect: sunt pasibile înregistrării genetice „urmele biologice prelevate la fața locului”.

Nu considerăm coerentă reglementarea care va impune reprezentanții acestor organe să înainteze o solicitare către reprezentanții Inspectoratului General al Poliției sau reprezentanții unităților medico-legale de ase prezenta în vederea prelevării materialului biologic. Păstrarea reglementării în forma actuală va permite dezvoltarea unei noi etape birocratice (procedura înaintării solicitării și desemnarea executorilor) precum și diminuarea caracterului operativ al acestei operațiuni simple.

În afară de aceasta, semnalăm în cadrul articolul 9 alin.(1) o greșeală ortografică: „... Centrul de Medicină Legală pe lângă Ministerul Sănătății”. Recomandăm autorului revizuirea textului și înlăturarea acestei greșeli - în loc de „lângă” se va scrie „lângă”.

Recomandarea: Recomandăm autorului adoptarea unei formule de reglementare care ar permite prelevarea materialului biologic și de către reprezentanții altor categorii de organe și autorități, care conform art.273 Cod de Procedură Penală au atribuții de constatare a infracțiunii.

3. Norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb

Nu sînt identificate norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb, capabile să genereze coruptibilitate.

4. Discreții excesive ale autorităților publice

Articolul 11 alin.(3): Radierea automată din Registru a informației referitoare la urmele biologice prelevate de la fața locului prevăzute la art.8 lit.c) din prezenta lege se efectuează peste 25 de ani de la momentul înregistrării, dacă nu există un act procesual penal emis de către procuror sau instanța de judecată care prevede radierea acesteia.

Semnalăm asupra unei norme ce comportă un caracter discreționar. Nu considerăm oportună lăsarea prerogativei radierii la latitudinea procurorului fără a se stabili condițiile și criteriile concrete pentru luarea deciziei emiterii actului de radiere, mai ales dacă luăm în considerare faptul că pentru anumite genuri de infracțiuni, infractorii pot fi identificați și deci trași la răspundere după o perioadă îndelungată de timp. Un argument în plus este însăși posibilitatea testului genetic, care poate identifica legăturile de rudenie dintre autorii neidentificați ai infracțiunilor care lasă urme biologice la locul săvârșirii infracțiunii cu eventualii infractori cunoscuți și ale căror urme biologice au fost deja supuse înregistrării. Este adevărat că răspunderea juridică penală respectă principiul răspunderii personale, dar, din cercetările criminologice contemporane știm că viitorii infractori deseori primesc o educație necorespunzătoare și un exemplu negativ încă din familie. Radierea prea lesnicioasă a informației genetice nu poate contribui la optimizarea procesului de descoperire a infracțiunilor și identificarea infractorilor.

Recomandarea: Recomandăm reformularea art.11 alin.(3) cu reglementarea condițiilor și criteriilor concrete de radiere.

5. Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor

Nu sînt identificate cerințe excesive, care să depășească cadrul rezonabil pentru realizarea drepturilor sau obligațiilor subiecților vizați.

6. Accesul limitat la informație, lipsa transparenței

Textul proiectului nu necesită a fi evaluat prin prisma accesului la informație sau asigurării transparenței.

7. Lipsa sau insuficiența mecanismelor de control

Implementarea prevederilor proiectului nu presupune aplicarea cărorva mecanisme suplimentare de control.

8. Responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare

Proiectul nu implică careva responsabilități și nu necesită referințe exprese la responsabilitate și sancțiunile aplicate pentru încălcarea prevederilor sale.

9. Alte obiecții

Articolul 4.

Cadrul juridic al înregistrării genetice îl constituie Constituția Republicii Moldova, prezenta lege, legislația națională în domeniul tehnologiilor informaționale, legislația națională în domeniul protecției datelor cu caracter personal, alte acte legislative și normative din domeniu, precum și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Din analiza conținutului articolului 4 concluzionăm asupra faptului că respectiva reglementare reprezintă clauza de adoptare a actului legislativ – deoarece stabilește temeiul legal de adoptare. Având în vedere reglementările art.27 al Legii nr.780/2001 privind actele legislative referitor la clauza de adoptare, precum și conținutul art.4 și 8 din Constituția Republicii Moldova, considerăm necesară o remodelare a conținutului articolului cu plasarea izvoarelor/fundamentelor juridice în ordinea descreșterii după importanță.

Recomandarea: Recomandăm autorului reformularea articolului 4 după următorul exemplu: „Cadrul juridic al înregistrării genetice îl constituie Constituția Republicii Moldova, tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, prezenta lege, legislația națională în domeniul tehnologiilor informaționale, legislația națională în domeniul protecției datelor cu caracter personal și alte acte legislative și normative din domeniu”.

Expertiza a fost efectuată în temeiul Regulamentului cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, adoptat prin Hotărîrea Guvernului nr. 977 din 23.08.2006, în condițiile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin ordinul directorului Centrului Național Anticorupție nr. 62 din 19.04.2013, de către

Starașciuc Roman
inspector principal Direcția legislație și expertiză anticorupție
01 Octombrie 2014

*Prezentul raport este publicat pe pagina oficială a
Centrului Național Anticorupție - www.cna.md*